

Panegyricus dictus Olybrio et Probino consulibus

Claudius Claudianus

Sol, qui flammigeris mundum complexus habenis
 volvis inexhausto redeuntia saecula motu,
 sparge diem meliore coma, crinemque repexi
 blandius elato surgant temone iugales
 efflantes roseum frenis spumantibus ignis 5
 iam nova germanis vestigia torqueat annus
 consulibus, laetique petant exordia menses.
 Scis genus Auchenium, nec te latuere potentes
 Amniadae, nam saepe soles ductoribus illis
 instaurare vias et cursibus addere nomen 10
 his neque per dubium pendet Fortuna favorem
 nec novit mutare vices, sed fixus in omnes
 cognatos procedit honos. Quemcumque require
 hac de stirpe virum: certum est de consule nasci.
 Per fascas numerantur avi semperque renata 15
 nobilitate virent, et prolem fata secuntur
 continuum simili servantia lege tenorem.
 Nec quisquam procerum temptat, licet aere vetusto
 floreat et claro cingatur Roma senatu,
 se iactare parem, sed prima sede relicta 20
 Aucheniis de iure licet certare secundo:
 haud secus ac tacitam Luna regnante per aethram
 sidereae cedunt acies, cum fratre recusso
 aemulus adversis flagraverit ignibus orbis;
 tum iubar Arcturi languet, tum fulva Leonis 25
 ira perit, Plaustro iam rara intermicat Arctos
 indignata tegi, iam caligantibus armis
 debilis Orion dextram miratur inertem.
 Quem prius adgrediar? Veteris quis facta Probini
 nesciat aut nimias laudes ignoret Olybri? 30
 Vivit adhuc conpletque vagis sermonibus aures
 gloria fusa Probi, quam non ventura silebunt
 lustra nec ignotam rapiet sub nube vetustas.
 Illum fama vehit trans aequora transque remotas
 Tethyos ambages Atlanteosque recessus. 35
 Audiit et gelido si quem Maeotica pascit
 sub Iove vel calido si quis coniunctus in axe
 nascentem te, Nile, bibit. Virtutibus ille
 Fortunam domuit numquamque levantibus alte
 intumuit rebus; sed mens circumflua luxu 40
 noverat intactum vitio servare rigorem.
 Hic non divitias nigrantibus abdidit antris
 nec tenebris damnavit opes; sed largior imbre
 sueverat innumeras hominum ditare catervas.
 Quippe velut denso currentia munera nimbo 45
 cernere semper erat, populis undare penates
 adsiduis, intrare inopes, remeare beatos.

Praeceptis illa manus fluvios superabat Hiberos
 aurea dona vomens ? si quis ? tellure revulsa
 ? sollicitis fodiens miratur collibus aurum: 50
 quantum stagna Tagi rudibus stillantia venis
 effluxere decus, quanto pretiosa metallo
 Hermi ripa micat, quantas per Lydia culta
 despumat rutilas dives Pactolus harenas.
 Non, mihi centenis pateant si vocibus ora 55
 multifidusque ruat centum per pectora Phoebus,
 acta Probi narrare queam, quot in ordine gentes
 rexerit, ad summi quotiens fastigia iuris
 venerit, Italiae late cum frena teneret
 Illyricosque sinus et quos arat Africa campos. 60
 Sed nati vicere patrem, solique merentur
 victores audire Probi. Non contigit illi
 talis honos, prima cum parte viresceret aevi,
 nec consul cum fratre fuit. Vos nulla fatigat
 cura diu maiora petens, non anxia mentem 65
 spes agit et longo tendit praecordia voto:
 coepistis quo finis erat. Primordia vestra
 vix pauci meruere senes, metasque tenetis
 ante genas dulces quam flos iuvenilis inumbret
 oraque ridenti lanugine vestiat aetas. 70
 Tu, precor, ignarum doceas, Parnasia, vatem,
 quis deus ambobus tanti sit muneris auctor.
 Postquam fulmineis inpellens viribus hostem
 belliger Augustus trepidas laxaverat Alpes
 Roma Probo cupiens dignas persolvere grates 75
 sedula pro natis dominum flexura rogando
 ire parat. Famuli currum iunxere volentem
 Impetus horribilisque Metus, qui semper agentem
 proelia cum fremitu Romam comitantur anhelos,
 sive petat Parthos seu cuspide turbet Hydaspem. 80
 Hic ligat axe rotas; hic sub iuga ferrea nectit
 cornipedes rigidisque docet servire lupatis.
 Ipsa, triumphatis quae possidet aethera regnis,
 adsilit innuptae ritus imitata Minervae.
 Nam neque caesariem crinali stringere cultu 85
 colla nec ornatu patitur mollire retorto;
 dextrum nuda latus, niveos exerta lacertos,
 audacem reteggit mammam, laxumque coercens
 mordet gemma sinum; nodus, qui sublevat ensem
 album puniceo pectus discriminat ostro. 90
 Miscetur decori virtus pulcherque severo
 armatur terrore pudor, galeaeque minaci
 flava cruentarum praetenditur umbra iubarum,
 et formidato clipeus Titana lacessit
 lumine, quem tota variarat Mulciber arte: 95
 hic patris Mavortis amor fetusque notantur

Romulei; pius amnis inest et belva nutrix;
 electro Thybris, pueri formantur in auro;
 fingunt aera lupam; Mavors adamante coruscat.
 Iam, simul emissis rapido velocior Euro 100
 fertur equis, stridunt Zephyri cursuque rotarum
 saucia dividuis clarescunt nubila sulcis.
 Nec traxere moras, sed lapsu protinus uno,
 quem poscunt, tetigere locum, qua fine sub imo
 angustant aditum curvis anfractibus Alpes 105
 claustraque congestis scopulis durissima tendunt,
 non alia reseranda manu, sed pervia tantum
 Augusto geminisque fidem mentita tyrannis.
 Semirutae turre avulsaque moenia fumant;
 crescunt in cumulum strages vallemque profundam 110
 aequavere iugis; stagnant immersa cruore
 corpora; turbantur permixto funere Manes.
 Haud procul exhausto laetus certamine victor
 caespite gramineo consederat arbore fultus
 adclines umeros; dominum gavisam coronat 115
 terra suum, surguntque toris maioribus herbae.
 Sudor adhuc per membra calet creberque recurrit
 halitus et placidi radiant in casside vultus:
 qualis letifera populatus caede Gelonos
 procubat horrendus Getico Gradivus in Haemo; 120
 exuvias Bellona levat, Bellona tepentes
 pulvere solvit equos, immensaque cornus in ? hastam
 porrigitur tremulisque ferit splendoribus Hebrum.
 Ut stetit ante ducem discussas Roma per auras,
 conscia ter sonuit rupes et inhorruit atrum 125
 maiestate nemus. Prior hic ' o numen amicum'
 dux ait 'et legum genetrix longeque regendo
 circumfusa polo consorsque adiuncta Tonanti,
 dic aedum, quae causa viae? Cur deseris arces
 Ausonias caelumque tuum? Dic, maxima rerum! 130
 Non ego vel Libycos cessem tolerare vapores
 Sarmaticosve pati medio sub frigore Coros,
 si tu, Roma, velis; pro te quascumque per oras
 ibimus et nulla sub tempestate timentes
 solstitio Meroen, bruma temptabimus Histrum' . 135
 Tum regina refert: ' nome latet, inclute rector,
 quam tua pro Latio victricia castra laborent,
 nec quod servitium rursus furiaeque rebelles
 edomitae paribus sub te cecidere triumphis.
 Sed, precor, hoc donum cum libertate recenti 140
 adicias, si vera manet reverentia nostri.
 Sunt mihi pubentes alto de semine fratres,
 pignora cara Probi, festa quos luce creatos
 ipsa meo fovi gremio. Cunabula parvis
 ipsa dedi, cum matris onus Lucina beatum 145

solveret et magnos proferrent sidera partus.
 His ego nec Decios pulchros fortesve Metellos
 praetulerim, non qui poenum domuere ferocem,
 Scipiadas Gallisque genus fatale Camillos.
 Pieriis pollent studiis multoque redundant 150
 eloquio; nec desidiis dapibusque paratis
 indulgere iuvat nec tanta licentia vitae
 arripit aut mores aetas lasciva relaxat:
 sed gravibus curis animum sortita senilem
 ignea longaevo frenatur corde iuventus. 155
 Illis, quam propriam ducunt ab origine, sortem
 oramus praebere velis annique futurum
 devoveas venientis iter. Non improba posco,
 non insueta dabis: domus haec de more requirit.
 Adnue: sic nobis Scythicus famuletur Araxes, 160
 sic Rhenus per utrumque latus, Medisque subactis
 nostra Semiramiae timeant insignia turre;
 sic fluat adtonitus Romana per oppida Ganges' .
 Ductor ad haec: ' Optata iubes ultroque volentem,
 diva rogas; non haec precibus temptanda fuissent. 165
 Usque adeone meam condunt obliviae mentem,
 ut pigeat meminisse Probi, quo vindice totam
 vidimus Hesperiam fessasque resurgere gentes?
 Ante dabunt hiemes Nilum, per flumina damnae
 errabunt glacieque niger damnabitur Indus, 170
 ante Thyesteis iterum conterrita mensis
 intercisa dies refugos vertetur in ortus,
 quam Probus a nostro possit discedere sensu' .
 Dixerat et velox iam nuntius advolat urbem.
 Extemplo strepuere chori collesque canoris 175
 plausibus impulsus septena voce resultant.
 Laetatur veneranda parens et pollice docto
 iam parat auratas trabeas cinctus micantes
 stamine, quod molli tondent de stipite Seres
 frondea lanigeras carpentes vellera silvae, 180
 et longum tenues tractus producit in aurum
 filaque concreto cogit squalere metallo.
 Qualis purpureas praebebat candida vestes
 numinibus Latona suis, cum sacra redirent
 ad loca nutricis iam non errantia Deli, 185
 illa feros saltus et desolata relinquens
 Maenala lassato certis venatibus arcu,
 Phoebus adhuc nigris rorantia tela venenis
 extincto Pythone ferens-tunc insula notos
 lambit amica pedes ridetque Aegaeus alumnis 190
 lenior et blando testatur gaudia fluctu-:
 sic Proba praecipuo natos exornat amictu,
 quae decorat mundum, cuius Romana potestas
 fetibus augetur. Credas ex aethere lapsam

stare Pudicitiam, vel sacro ture vocatam 195
 Iunonem Inachiis oculos advertere templis.
 Talem nulla refert antiquis pagina libris
 nec Latiae cecinere tubae nec Graia vetustas.
 Coniuge digna Probo; nam coetibus extat
 femineis, quantum superminet ille maritos. 200
 Ceu sibi certantes, sexus quid posset uterque,
 hunc legere torum. Taceat Nereida nuptam
 Pelion. O duplici fecundam consule matrem
 felicemque uterum, qui nomina parturit annis!
 Ut sceptrum gessere manu membrisque rigentes 205
 aptavere togas, signum dat summus hiulca
 nube Pater gratamque facem per inane rotantes
 prospera vibrati tonuerunt omnia nimbi.
 Accepit sonitus curvis Tiberinus in antris,
 ima valle sedens. Adrectis auribus haesit, 210
 unde repentinus caeli fragor. Ilicet herbis
 pallentes thalamos et structa cubilia musco
 deserit ac Nymphis urnam commendat erilem.
 Illi glauca nitent hirsuto lumina vultu
 caeruleis infecta notis, reddentia patrem 215
 Oceanum; crispo densantur gramine colla;
 vertice luxuriat toto crinalis harundo,
 quam neque fas Zephyris frangi nec sole perustam
 aestivo candore mori, sed vivida frondet
 aequaezum complexa caput. Taurina levantur 220
 cornua temporibus raucos sudantia rivos;
 destillant per pectus aquae; frons hispida manat
 imbribus; in liquidos fontes se barba repectit.
 Palla graves umeros velat, quam neverat uxor
 Ilia percurrens vitreas sub gurgite telas. 225
 Est in Romuleo procumbens insula Thybri,
 qua medius geminas interfluit alveus urbes
 discretas subeunte freto, pariterque minantes
 ardua turrigerae surgunt in culmina ripae.
 Hic stetit et subitum prospexit ab aggere votum: 230
 unanimos fratres cuncto stipante senatu
 ire forum strictasque procul radiare secures
 atque uno biiuges tolli de limine fasces.
 Obstipuit visu suspensaque gaudia vocem
 oppressam tenere die; mox inchoat ore: 235
 ' ~~Re~~spice, si tales iactas aluisse fluentis,
 Eurota Spartane, tuis. Quid protulit aequum
 falsus olor, valido quamvis decernere caestu
 noverit et ratibus saevas arcere procellas?
 En nova Ledaeis suboles fulgentior astris, 240
 ecce mei cives, quorum iam Signifer optat
 adventum stellisque parat convexa futuris.
 Iam per noctivagos dominetur Olybrius axes

pro Polluce rubens, pro Castore flamma Prohini.
 Ipsi vela regent, ipsis donantibus auras 245
 navita tranquillo moderabitur aequore pinum.
 Nunc pateras libare deis, nunc solvere multo
 nectare corda libet. Niveos iam pandite coetus,
 Naides, et totum violis praetexite fontem.
 Mella ferant silvae; iam profluat ebrius amnis 250
 mutatis in vina vadis; iam sponte per agros
 sudent inriguae spirantia balsama venae.
 Currat qui sociae roget in convivia mensae
 indigenas fluvios, Italis quicumque suberrant
 montibus Alpinasque bibunt de more pruinas, 255
 Vulturinusque rapax et Nar vitiatum odore
 sulphure tardatusque suis erroribus Ufens
 et Phaetonteae perpessus damna ruinae
 Eridanus flavaeque terens querceta Maricae
 Liris et Oebaliae qui temperat arva Galaesus. 260
 semper honoratus nostris celebrabitur undis
 iste dies, semper dapibus recoletur opimis' .
 Sic ait et Nymphae patris praecepta secutae
 tecta parant epulis ostroque infecta corusco
 umida gemmiferis inluxit regia mensis. 265
 O bene signatum fraterno nomine tempus,
 o consanguineis felix auctoribus anne,
 incipe quadrifidum phoebi torquere laborem.
 Prima tibi procedat hiemps non frigore torpens,
 non canas vestita nives, non aspera ventis, 270
 sed tepido calefacta Noto; ver inde serenum
 protinus, et liquidi clementior aura Favoni
 pratis te croceis pingat; te messibus aestas
 induat, autumnusque madentibus ambiat uvis.
 omni nobilior lustrum tibi gloria soli 275
 contigit, exactum numquam memorata per aevum,
 germanos habuisse duces; te cuncta loquetur
 tellus; te variis scribingent in floribus Horae,
 longaque perpetui ducent in saecula fasti.